

BILTEN

XVII. DRŽAVNO NATJECANJE IZ POVIJESTI

VINKOVCI, 25.-27. TRAVNJA 2016.

POZDRAVNI GOVOR

Dragi učenici, poštovane kolegice i kolege, mentori, gosti i uzvanici!

Pozdravljam vas u ime svih učenika i djelatnika OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci te u svoje osobno ime.

Vinkovci su konstantno naseljeni više od 8000 godina i smatraju se jednim od najstarijih europskih gradova s kontinuitetom življenja. Da ste u Vinkovce došli u vrijeme Rimskog Carstva, došli biste u mjesto zvano Colonia Aurelia Cibalae, tijekom srednjeg vijeka dočekali bi vas domaćini sv.

Ilije – mjesta nazvanog po istoimenoj crkvi, a potom preimenovanog u sv. Vinka iz čega je, pretpostavlja se, nastalo ime današnjih Vinkovaca. Ulice našega grada iznjedrile su brojne poznate povijesne osobe - Dionizija Švagelja, Josipa i Ivana Kozarca, Josipa Runjanina, Matiju Antuna Relkovića, hrvatskog bana Josipa Šokčevića. Ovim su ulicama šetali i još uvijek šetaju naši sugrađani koji su Vam, dragi učenici, sigurno poznati – Mirko Filipović, Dubravko Mataković, Shorty, članovi grupe Colonia.

Kao žiteljima grada iznimno bogatog poviješću, velika nam je čast biti domaćinom najboljim i najuspješnijim učenicima u poznavanju povijesti kao i njihovim mentorima. Vjerujemo kako oni koji dobro poznaju povijest svijeta i svog naroda bolje razumiju sadašnjost i lakše mogu predvidjeti događaje u budućnosti. Nadamo se da će našu budućnost oblikovati ljudi poput vas – najbolji među svojim

vršnjacima. Sada, kada je Hrvatska dio Europske unije, iznimno je važno čuvati tradiciju, kulturu, jezik i povijest ovako malog naroda kao što je naš i tu zadaću ostavljamo vama u naslijeđe. Ostanite vjerni svojim sadašnjim interesima, ne umorite se nikad od istraživanja, propitkivanja, čitanja i učenja i trudite se sve što znate i možete koristiti uvijek na dobro sebi i svojim zajednicama. Na kraju, dragi učenici, želim vam puno uspjeha na natjecanju. Kao domaćini potruditi ćemo se da vam dani provedeni u našem gradu i Županiji vukovarsko-srijemskoj ostanu u što ljepšoj uspomeni tako da nas jednog dana poželite ponovno posjetiti kao odrasli i odgovorni ljudi. Hvala i sretno svima!

ravnateljica OŠ Ivana Mažuranića
Marina Markić, prof.

POZDRAVNI GOVOR

Poštovane dame i gospodo,
cijenjeni uzvanici,
drage kolegice i kolege,
i nadasve dragi naši učenici, natjecatelji na ovogodišnjem Državnom natjecanju iz povijesti!

Iznimno mi je drago što Vas mogu srdačno pozdraviti ispred Državnog povjerenstva za natjecanje iz povijesti. Tijekom ove školske godine družili smo se posredno preko ispita, školskih i županijskih natjecanja, a evo danas se napokon i susrećemo u gradu koji je na osobit način povezan s povijesnom znanošću. Naime, Vinkovci su jedan od najstarijih - ako ne i najstariji grad - u čitavoj Europi, a obližnje pretpovijesno nalazište Vučedol, gdje se odnedavno nalazi i muzej, zasigurno je jedna od kolijevki europske civilizacije. Ove činjenice trebale bi biti dobar poticaj, kako natjecateljima tako i Povjerenstvu, da odgovorno i marljivo odrade ovaj važan zadatak pred nama.

Želim istaknuti da se svi natjecatelji na državnom natjecanju i njihovi mentori mogu slobodno smatrati pobjednicima jer ostvariti ovakve rezultate uistinu je iznimno i zasigurno plod velikog truda, rada i ljubavi prema prošlosti i njenom proučavanju. U skladu s time, već unaprijed čestitao bih ne samo svim natjecateljima, nego i

njihovim mentorima bez čijeg zalaganja, entuzijazma i izvan-nastavnog rada sve ovo ne bi bilo moguće.

Stoga vam svima i natjecateljima i mentorima zahvaljujem, jer bez vas i vašeg truda i entuzijazma ovo natjecanje ne bi imalo nikakvog smisla.

Zahvalio bih i školi domaćinu i ravnateljici Marini Markić na iznimnoj organizacijskoj potpori, djelatnicima Agencije za odgoj i obrazovanje koji su koordinirali rad Državnog povjerenstva i tijekom prošlih mjeseci pružili tehničku potporu. Hvala i svim kolegicama i kolegama, članovima Državnog povjerenstva na prijateljskoj suradnji i stručnom radu u kreaciji i ocjenjivanju ovogodišnjih ispita.

Na kraju moram zahvaliti i ovogodišnjim sponzorima - Arheološkom muzeju Zagreb i Hrvatskom institutu za povijest - koji su osigurali nagrade i male uspomene na ovogodišnje Državno natjecanje iz povijesti.

U ovogodišnjoj dugoj maratonskoj utrci sutra nas čeka sama završnica, te stoga svim natjecateljima želim puno koncentracije i sreće jer znanje zasigurno posjedujete.

dr. sc. Gordan Ravančić, predsjednik Državnog povjerenstva

IZ POVIJESTI VINKOVACA

Područje je Vinkovaca od prapovijesti bilo privlačno za naseljavanje. Vinkovci su oduvijek bili prostor na kojem su se kontinuirano nasljeđivale kulture. Lijeva obala rijeke Bosut stalno je naseljena od 6. tisućljeća pr. Kr., što znači da se na području Vinkovaca kontinuirano živi već 8 000 godina. Odatle je proizašla i teza o Vinkovcima kao najstarijem europskom gradu s kontinuitetom življenja.

PRAPOVIJEST

Prvi zemljoradnici na prostore današnje istočne Hrvatske dolaze oko 6 300. g. pr. Kr. Najstarija neolitička kultura na području Vinkovaca bila je starčevačka (6 300.-5 300. g. pr. Kr.), čiji su prvi nalazi otkriveni 1951. g. na području Tella Tržnica (otprilike područje današnjeg hotela Slavonija uz Bosut do lokacije VSC-a). Među nalazima ove kulture dominira keramičko posuđe oksidacijski pečeno, oker i crvenkaste boje. Druga starčevačka nalazišta u Vinkovcima su na području nekadašnjeg potoka Ervenice, lokalitet Pjeskana, područje zgrade Kauflanda itd.

Pod utjecajem vinčanske kulture na starčevački supstrat nastaje sopotska kultura (5 300.-3 800. g. pr. Kr.) čije se najstarije naselje u Vinkovcima razvija na području Ervenice. Eponimni lokalitet sopotske kulture nalazi se 3 km jugozapadno od Vinkovaca. Keramika sopotske kulture je redukcijski pečena, što znači da prevladava keramika tamne boje, a ljepotom se posebno ističu tzv. kupe na nozi. Posebnost sopotskih naselja je što se često nalaze na uzvišenom položaju, utvrđena zemljanim bedemima i nadzemnim kućama tipa kolibe.

Na podlozi kasne sopotske kulture formirala se lasinjska kultura (4 200.- 3 800. g. pr. Kr.) koja je već predstavnik eneolitika. Badenska kultura (3 600.- 3 300. g. pr. Kr.) prva je indoeuropska populacija u ovim krajevima. Nositelji ove kulture su živjeli nomadskim načinom života, poznaju konje i kola i prvi su stočari na našem području. Slijedi kostolačka kultura (3 300. – 2 900. g. pr. Kr.) iz vremena kasnog eneolitika, sa svojom tamnom sivosmeđom keramikom često ukrašenom brazdastim urezivanjem i žigosanjem tupim predmetima.

Potkraj eneolitika, pod utjecajem drugog vala migracija istočnostepskih naroda i kostolačke kulture, na neolitičkoj tradiciji, razvija se vučedolska kultura (2 900. - 2 500. g. pr. Kr.). Najznačajnije naselje vučedolske kulture u Vinkovcima nalazi se također na Tellu Tržnica. S ovog nalazišta potječe i posuda „Orion“, koja predstavlja najstariji europski kalendar, kao i značajni nalaz dvodijelnih kalupa za proizvodnju bakrenih sjekira. Upravo ovaj način proizvodnje bakrenih sjekira u dvodijelnim kalupima predstavlja revoluciju u tadašnjoj metalurgiji. Proizvodnja je znatno brža, kalupi se mogu koristiti više puta (za razliku od jednodijelnih), pa tako i izvoz ovih „bojnih sjekira“ postaje uobičajena pojava. Tu su pronađeni i kalupi za lijevanje šila, kao i posuda za topljenje metala, što svjedoči o bogatoj metalurškoj proizvodnji i značaju ovog vučedolskog naselja na području Vinkovaca.

Glavni predstavnik brončanog doba je vinkovačka kultura (2 500.-2 200. g. pr. Kr.) koja nastavlja kontinuitet života na Tellu Tržnica. Nositelji vinkovačke kulture mijenjaju pogrebne običaje i počinju spaljivati svoje mrtve. Vinkovačku kulturu nasljeđuje vatinska kultura s karakterističnom crnom poliranom keramikom. Srednje

OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

brončano doba obilježava Belegiš I. kultura (1700. - 1300. g. pr. Kr.), a potom slijedi Belegiš II. kultura (1300. - 1100. g. pr. Kr.). I željezno doba popraćeno je bogatim nalazima daljske i bosutske kulture.

Krajem četvrtog i u 3. st. pr. Kr. na području Vinkovaca naseljavaju se Kelti-Skordisci. Njihovo najstarije naselje nalazilo se na području Ervenice, a najveće se oblikovalo oko utvrđenja na Dirovu brijegu. Možemo zaključiti da se duž Bosuta od utvrđenog naselja na Dirovu brijegu na zapadu pa sve do Silosa na Ervenici na istoku nalazi najveći naseobinski kompleks latenske kulture 2.-1.st. pr.Kr. na području istočne Slavonije.

RIMSKO RAZDOBLJE

Rimske Cibalae nastaju na odličnom prometnom položaju uz dva značajna puta, Aquilea-Poetovio-Mursa-Cibalae-Sirmium-Singidunum i Siscia-Sirmium. Tu je i blizina limesa na Dunavu pa tako Cibalae predstavljaju važno čvorište na raskrižju puteva i značajano urbano središte za opskrbu granice.

Municipalni status grad dobiva za cara Hadrijana (117.-138.), a status kolonije za vrijeme severske dinastije. Ne zna se zasigurno koji je od dvojice careva, Septimije Sever (193.-211.) ili njegov sin Karakala (198.-218.), dodijelio Cibalama status kolonije te grad dobiva naziv Colonia Aurelia Cibalae. Uslijedio je ubrzan razvoj Cibala, a najviše nalaza i građevina može se datirati u 4. st., u vrijeme valentinijanske dinastije. Razdoblje procvata grada traje do 378.g., odnosno do bitke kod Hadrijanopola.

Od iznimne važnosti za grad bila su dvojica careva rođena u Cibalama. To su braća Valentinijan I. (364.-375.) i Valens (364.-378.), čiji je otac Gracijan također bio iz Cibala. Valentinijan je carem proglašen 25. veljače 364. g. u Nikeji. Njegovu vladavinu obilježili su brojni ratovi i učvršćivanje granice. Bio je poznat po svojoj nagloj naravi i snažnoj tjelesnoj građi, ali i brizi o siromašnim slojevima društva. Umire 17. studenog 375.g.u Brigetiu u Mađarskoj za vrijeme pregovora s germanskim plemenom Quada. Pretpostavlja se da je umro od moždanog udara kojem je prethodilo vikanje na izaslanike. Valens je najvjerojatnije rođen u Cibalama u kolovozu 328.g., a Valentinijan ga za suvladara i cara istočnog dijela Carstva postavlja 28. ožujka 364. g.u Hebdomonu, vojnom logoru nedaleko od Konstantinopola. Ostao nam je očuvan i pogrđni Valensov nadimak, sabarius (pivopija). U bitci s Vizigotima kod Hadrijanopola izgubio je život.

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

Na svom vrhuncu Cibalae su imale oko 10 000 stanovnika. U arheološkim istraživanjima otkrivena su postojanja brojnih objekata: gradskih kupališta, hrama, glavnog kanalizacijskog odvoda, žitnice, mnoštva peći za pečenje keramike i dr.

U novijim istraživanjima pronađena je i ostava srebrnog posuđa koja predstavlja jedno od najvrednijih nalaza skupocjenih predmeta iz rimskog razdoblja. Nekropole su se nalazile uz sve prometnice koje su vodile iz grada.

OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

U Cibalama su se štovala brojna božanstva: Jupiter, Minerva, Herkul, Neptun, Liber i Libera, Venera, Dijana i Silvan, kao i istočni bog Mitra, a prisutan je i kult podunavskih jahača i Kibebe. Kršćanstvo je u Cibalama prilično rano prihvaćeno. U 3.st. Cibalae su već biskupija, a sačuvano nam je i ime cibalitanskog biskupa Euzebija i pisara Poliona koji su umrli mučeničkom smrću. Za Poliona znamo da je spaljen istočno od grada 28. travnja 304. g., vjerojatno na lokalitetu Kamenica.

Druga polovica 4. st. i pokretanje selidbe naroda označila je za Cibalae početak propadanja. U ovo su doba našim područjem prošli brojni narodi: Goti, Huni, Gepidi, Langobardi, Avari i Slaveni, a to je ujedno bio i početak novog, srednjovjekovnog razdoblja.

SREDNJI VIJEK

U vrijeme postojanja slavensko-mađarske bjelobrdske kulture (10.-13. st.) oblikuje se srednjovjekovno naselje u Vinkovcima oko ranoromaničke crkve, približno datirane u 1100. g. Kasnija gotička crkva sv. Ilije potječe iz 14. st. Oko crkve prostiralo se groblje s vrlo

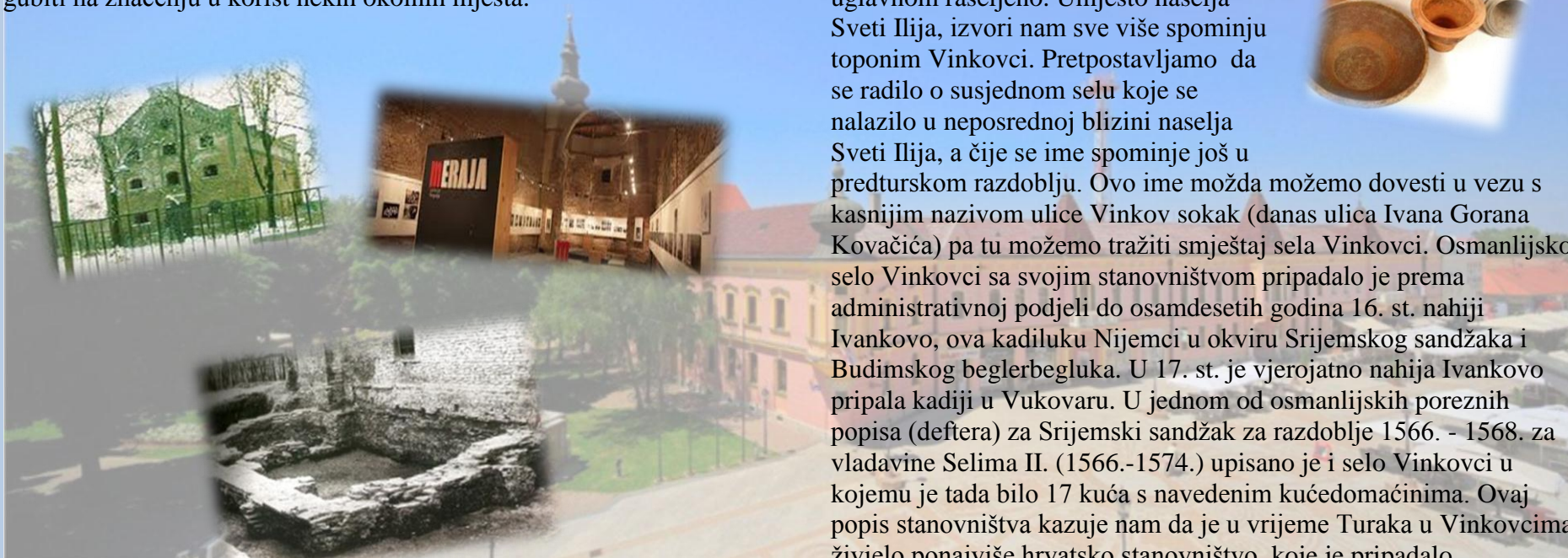
OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

bogatim nalazima od razdoblja bjelobrdske kulture sve do druge pol. 18. st. Srednjovjekovni Vinkovci nosili su naziv prema spomenutim crkvama - Sveti Ilija. Iz pisanih i arheoloških izvora, možemo zaključiti da je Sveti Ilija bilo gospodarski razvijeno naselje. U Svetom Iliji održavali su se i sajmovi, što govori o razvijenosti obrta i trgovine u 14.st. Tursko osvajanje ovog prostora dovršeno je 1536. g., a srednjovjekovno naselje Sv. Ilija počinje gubiti na značenju u korist nekih okolnih mjesta.

OSMANLIJSKI VINKOVCI

U turskim nadiranjima i ratovima na prostoru istočne Slavonije, stradalo je i trgovište Sveti Ilija. Iz povijesnih izvora možemo zaključiti da je ovo naselje opustjelo, a stanovništvo uglavnom raseljeno. Umjesto naselja Sveti Ilija, izvori nam sve više spominju toponim Vinkovci. Pretpostavljamo da se radilo o susjednom selu koje se nalazilo u neposrednoj blizini naselja Sveti Ilija, a čije se ime spominje još u predturskom razdoblju. Ovo ime možda možemo dovesti u vezu s kasnijim nazivom ulice Vinkov sokak (danas ulica Ivana Gorana Kovačića) pa tu možemo tražiti smještaj sela Vinkovci. Osmanlijsko selo Vinkovci sa svojim stanovništvom pripadalo je prema administrativnoj podjeli do osamdesetih godina 16. st. nahiji Ivankovo, ova kadiluku Nijemci u okviru Srijemskog sandžaka i Budimskog beglerbegluka. U 17. st. je vjerojatno nahija Ivankovo pripala kadiji u Vukovaru. U jednom od osmanlijskih poreznih popisa (deftera) za Srijemski sandžak za razdoblje 1566. - 1568. za vladavine Selima II. (1566.-1574.) upisano je i selo Vinkovci u kojemu je tada bilo 17 kuća s navedenim kućedomaćinima. Ovaj popis stanovništva kazuje nam da je u vrijeme Turaka u Vinkovcima živjelo ponajviše hrvatsko stanovništvo, koje je pripadalo podređenoj socijalnoj skupini kršćanske raje. Iz poreznog popisa vidljivo je da su Vinkovci imali prilično velike namete, što može govoriti o većem značenju ovog naselja u osmanlijsko doba.

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

Broj poreznih obveznika u Vinkovcima ostao je sličan i u prvoj pol. 17. st., a iz tih popisa možemo zaključiti da je selo imalo 136 stanovnika.

U vjerskom pogledu Vinkovci su pripadali župi Ivankovo, ali su bili i pod snažnim utjecajem kalvinizma koji je prodirao iz Ugarske. Iz vizitacija franjevacu u 17. st. možemo zaključiti da je crkva sv. Ilije i dalje postojala i da se u njoj vršila služba Božja, iako nije imala krov. U tursko vrijeme za prostor oko crkve sv. Ilije proširio se naziv Meraja (tur. utrina, ledina, pašnjak). Pretpostavljamo da je to bilo zajedničko mjesto gdje su pastiri dovodili svoju stoku ili, po nekim mišljenjima, odmorište za trgovce i putnike. Kako je najviše arheoloških nalaza iz turskog razdoblja pronađeno izvan prostora Meraje, možemo zaključiti da je ovo bila periferija turskih Vinkovaca pa je moguće da su tu stanovnici dovodili stoku na ispašu. Iz pisanih izvora doznajemo da je prostor oko crkve nakon turskog povlačenja zapušten, crkva je bez krova, obrasla vinovom lozom, okružena šumom.

VINKOVCI NAKON ODLASKA TURAKA

Vinkovci su oslobođeni osmanlijske vlasti najvjerojatnije 1687. godine, dok su Slavonija i Srijem u potpunosti oslobođeni nakon bitke kod Slankamena 1691. g. Oslobođenje Slavonije potvrđeno je mirom u Srijemskim Karlovcima 1699. g. Razdoblje borbi za oslobođenje donijelo je teška stradanja domaćeg stanovništva. Mnoga naselja su uništena i spaljena, a stanovništvo pobijeno ili odvedeno u ropstvo u Bosnu. Mnogi se Vinkovčani u strahu pred Osmanlijama skrivaju po šumama, pa čak i antinskim močvarama. Vinkovačko selište ostaje pusto gotovo jedno desetljeće. U samim Vinkovcima i vinkovačkom kraju iz osmanlijskog razdoblja nije ostalo nikakvih spomenika osim mnoštva turcizama u rječniku

OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

Vinkovčana, svadbenih i drugih narodnih običaja (čauši, divani), sviranje tamburice itd. Naseljavanje Vinkovaca započinje ponovno 1699. - 1700. kada uz domaće stanovnike dolaze i žitelji okolnih sela. Pridošlo stanovništvo gradi svoje kuće oko obnovljene crkve sv. Ilije koja mijenja naziv u crkvu sv. Vinka. Crkva je u funkciji sve do 1777. g., kada je dovršena nova župna crkva sv. Ivana Nepomuka (danas sv. Euzebija i Poliona).

VINKOVCI U VOJNOJ KRAJINI

Od samog početka organiziranja Vojne krajine u Slavoniji, Vinkovci su bili u njezinu sastavu. 1734. g. reformama slavonske Vojne krajine, Vinkovci su pripali Donjoj savskoj granici sa sjedištem u Rači, a sami su bili središte satnije. 1750. g. središte Brodske pješadijske pukovnije preneseno je iz Broda u Vinkovce. Iste su godine Vinkovci postali središte Slavonske konjičke pukovnije. Gospodarski život u Vinkovcima još uvijek je slabo razvijen. Veći razvoj započinje 1765. godine kada Vinkovci

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

dobivaju status vojnog komuniteta te se počinju pretvarati u

obrtničko i trgovačko središte. Vinkovci se razvijaju i u kulturno-prosvjetnom smislu otvaranjem prve osnovne škole 1763. g., a 1779. g. iz

Petrovaradina je prenesena i pripojena ovoj školi dvogodišnja gimnazija. Odlukom Dvorskog vijeća iz 1792. godine Gimnazija je proširena na šest razreda. Bila je to jedina gimnazija u

vojnokrajiškom području između Zemuna i Zagreba te su je pohađali brojni predstavnici hrvatske kulture i znanosti. Proces ukidanja Vojne krajine započeo je u Slavoniji 1873. g. ukidanjem Brodskog pukovnijskog zapovjedništva i osnivanjem Carske i kraljevske Brodske okružne oblasti sa sjedištem u Vinkovcima. 1886. godine Vojna krajina je u potpunosti ukinuta, a Vinkovci su pripojeni Srijemskoj županiji. Nakon ukinuća vojnokrajiškog

sustava, Vinkovci se polako počinju razvijati kao trgovačko i obrtničko središte u čemu je veliku važnost imalo utemeljenje Brodske imovne općine još 1873. g. sa sjedištem u Vinkovcima.

Uloga Brodske imovne općine bila je zaštita i iskorištavanje šuma, a bavila se i ratarstvom,

Vinkovački Gimnazijem gradom Brodskom Krajine upravio je profesor J. J. Strommayer. Ova škola radila je od 1769. g. i to u starim zidanim prostorima — danas od današnje zgrade. Stanislav Perović / Kultura

Perović, Stanislav, 1986.

OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

stočarstvom, vinogradarstvom, voćarstvom, uzgojem dudova svilca itd. Razvoj Vinkovaca ubrzala je i izgradnja željezničkog sustava koji će dobiti veće značenje početkom 20.st.

VINKOVCI U 20.STOLJEĆU

Na prijelazu 19. u 20. st. u Vinkovce dolazi sve veći broj obrtnika i trgovaca te mjesto sve više poprima izgled grada.

Vinkovci dobivaju uličnu plinsku rasvjetu, popločavaju se ulice, uređuju parkovi, podižu gospodarske i upravne zgrade, svratišta i hoteli.

Razvija se kulturna i društvena djelatnost brojnih ustanova poput Hrvatske čitaonice, Hrvatskog pjevačkog i tamburaškog društva „Relkovic“, Sklizačkog društva, Hrvatskog sokola, nogometnog kluba Cibalijske itd. Godine 1920.

Vinkovci su dobili status grada, a Mato Medvedović izradio je gradski grb koji je Gradsko poglavarstvo prihvatilo 1922. g. U drugoj polovici 20. st. nastavlja se razvoj grada kao prometnog (željezničkog) čvorišta i središta šumarske industrije.

1969. godine utemeljene su „Vinkovačke jeseni“, velika folklorna manifestacija.

U Domovinskom ratu Vinkovci su pretrpjeli velika

Vinkovci. Stari Vinkovci počet. 20. stoljeća. Razvojem se gradnja brodišta Brod (iz zbirke Ivana Vinkovca)

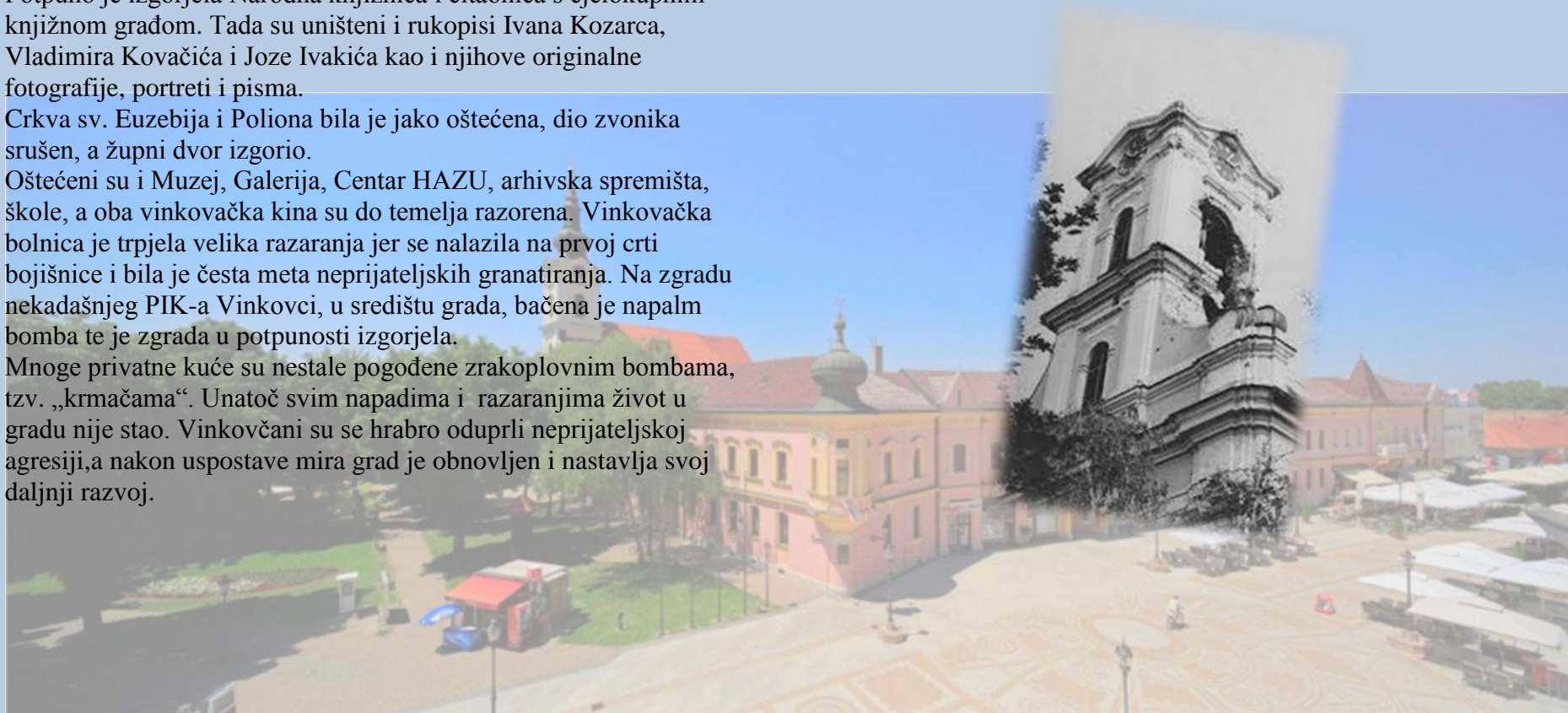
BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

razaranja. Neprijateljska bombardiranja trajala su gotovo svakodnevno počevši od prvog napada 19. srpnja 1991. godine. Potpuno je izgorjela Narodna knjižnica i čitaonica s cjelokupnim knjižnom građom. Tada su uništeni i rukopisi Ivana Kozarca, Vladimira Kovačića i Joze Ivakića kao i njihove originalne fotografije, portreti i pisma.

Crkva sv. Euzebija i Poliona bila je jako oštećena, dio zvonika srušen, a župni dvor izgorio.

Oštećeni su i Muzej, Galerija, Centar HAZU, arhivska spremišta, škole, a oba vinkovačka kina su do temelja razorena. Vinkovačka bolnica je trpjela velika razaranja jer se nalazila na prvoj crti bojišnice i bila je česta meta neprijateljskih granatiranja. Na zgradu nekadašnjeg PIK-a Vinkovci, u središtu grada, bačena je napalm bomba te je zgrada u potpunosti izgorjela.

Mnoge privatne kuće su nestale pogođene zrakoplovnim bombama, tzv. „krmačama“. Unatoč svim napadima i razaranjima život u gradu nije stao. Vinkovčani su se hrabro oduprli neprijateljskoj agresiji, a nakon uspostave mira grad je obnovljen i nastavlja svoj daljnji razvoj.

ZNAMENITI VINKOVČANI

MATIJA ANTUN RELKOVIĆ

Bio je prvi hrvatski prosvjetiteljski prozaik, iznimno utjecajan pisac, gramatičar i prevoditelj. Kao sin krajiškog časnika rođen je 1732. godine u Davoru. Osnovno je obrazovanje stekao u franjevačkom samostanu u Cerniku. Godine 1748. stupio je u vojsku, gdje je napredovao do čina kapetana. Sudjelovao je u Sedmogodišnjem

ratu tijekom kojeg je bio zarobljen. Zarobljeništvo je proveo u Frankfurtu na Odri gdje se upoznao s prosvjetiteljskim idejama čitajući njemačke i francuske filozofe toga doba. Nakon povratka iz zarobljeništva ponovno odlazi u vojnu službu, a car Josip II. dodijelio mu je 1785. titulu plemića. Nakon umirovljenja 1786. do smrti 1798. godine živio je u Vinkovcima. Prosvjetiteljske ideje stečene u zarobljeništvu donio je u Slavoniju te svoj književni rad usmjerava na prosvjetno i gospodarsko podizanje Slavonije. Najznačajnije mu je djelo Satir iliti divji čovik u kojem daje kritiku zaostalosti te osuđuje različite suvremene običaje slavonskog sela smatrajući neke od njih turskim naslijeđem i pozivajući Slavonce da napuste takve običaje među kojima za najgorima smatra „prelo, divan iliti posilo i kolo“.

BAN JOSIP ŠOKČEVIĆ

Ban Josip Šokčević zauzima posebno mjesto ne samo u vinkovačkoj, već i u hrvatskoj povijesti. Rođen je u obitelji graničarskih časnika u Vinkovcima 7. ožujka 1811. Nakon pučke škole i dva razreda realne gimnazije, odlazi 1823. godine iz rodnog grada u Bečko Novo Mjesto na vojnu akademiju koju je završio 1830. godine. Vojnu službu je počeo

kao zastavnik u pješačkoj pukovniji. U ljeto 1848. g. postao je pukovnik i zapovjednik 37. pješačke pukovnije u Lavovu. S 38 godina dobio je čin general-bojnika, dok je u 46. godini svoga života postao podmaršal. Godine 1858. car Franjo Josip I. imenuje ga banskim zamjenikom i šalje ga u Zagreb. Nakon smrti bana Jelačića imenovan je zapovjednikom Banatskog generalata sa sjedištem u Temišvaru. Godine 1860. uzdignut je u plemićki red dobivši titulu baruna. U ljeto 1860. godine car ga je imenovao hrvatskim banom. Njegovu politiku u prvim danima odlikuje jačanje hrvatskog jezika u državnoj upravi. U duhu demokratizacije, u cijeloj Hrvatskoj razvijaju se političke stranke. Zaslužan je za poticanje gospodarskog života koje je prvo zahvatilo veće gradove, ponajviše Zagreb, Rijeku, Karlovac, Osijek, Vukovar i Zemun. Za vrijeme njegova banovanja započela je gradnja željezničkih pruga. Uz veliku potporu bana Šokčevića u Zagrebu je 1864. godine organizirana Prva

OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

JOSIP BRUNŠMID

Rodio se u Vinkovcima 1858. godine, a umro je u Zagrebu 1929. godine. U Vinkovcima je završio gimnaziju, a u Beču je studirao povijest i geografiju. Prve znanstvene radove napisao je o antičkim Cibalama. Deset godina je radio kao profesor na vinkovačkoj gimnaziji, a zatim u Zagrebu. Godine 1893. doktorirao je u Beču,

a potom je radio kao kustos te upravitelj Arheološkog odjela Narodnog muzeja u Zagrebu. Od 1896. godine prvi je profesor arheologije na zagrebačkom sveučilištu.

JOSIP KOZARAC

Bio je pripovjedač, romanopisac, šumarski stručnjak. Rođen je 18. ožujka 1858. godine u Vinkovcima. U svom rodnom gradu završio je pučku školu i gimnaziju. U Beču je završio šumarstvo 1879. godine. Službovao je kao šumar i nadšumar po malim slavonskim selima i varošima. Pisao je realna i racionalna djela koja su se u većini slučajeva temeljila na stvarnim

dogadajima i opisivala slavonsku sredinu. U svojim djelima opisuje prirodu (Slavonska šuma), ali i probleme koje muče seosko stanovništvo. Napisao je nekoliko romana, mnogo pripovijetki i pjesama. Najpoznatija su mu djela: Mrtvi kapitali, Među svjetlom i tminom, Biser Kata, Poletarci, Mira Kodolićeva, Tri ljubavi, Moj

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

dalmatinsko-hrvatsko-slavonska gospodarska izložba. Pod njegovim predsjedanjem održavala su se zasjedanja Hrvatskog sabora 1861. i 1865. godine, što je bio početak modernog stranačkog razvoja. Godine 1867., nakon poraza Austrije u ratu s Pruskom i krize Monarhije, sklopljena je Austro-ugarska nagodba. Hrvatskoj je ostavljeno da se dogovori s Mađarima. Ne mogavši provesti nagodbu s Mađarima, po naredbi Dvora, razočaran podnosi ostavku te je 27. lipnja 1867. godine razriješen banske dužnosti. Već iduće godine je umirovljen te se povukao iz političkog i javnog života Hrvatske. Nakon toga se odselio u Graz, a potom u Beč. Umro je u Beču 16. studenoga 1896. gotovo zaboravljen. Krajem svibnja 2002. g. njegovi su posmrtni ostaci preneseni iz Beča u Vinkovce.

JOSIP RUNJANIN

Rođen je u Vinkovcima 1821. godine, u Vinkovcima je i kršten te upisan imenom Josif u pravoslavnoj crkvi. Školu je pohađao u Vinkovcima i Srijemskim Karlovcima, a nakon toga odlučio se za vojničko zvanje. Napredovao je do čina potpukovnika. U Hrvatski je sabor kao predstavnik Prve banske pukovnije ušao 1865. godine. Glazbenu izobrazbu stekao je

kod vojnog kapelnika u Glini, a svirao je i glasovir. Kao carski kadet u Glini je često zalazio u društvo ilirskih rodoljuba koji su održavali književne skupove. Tu je prvi put čuo Mihanovićevu pjesmu Horvatska domovina koju je uglazbio. Pjesma je kao hrvatska himna izvedena u Zagrebu 1891. godine kada nijedan od autora više nije bio živ. Umro je u Novom Sadu 1878. godine.

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.
djed, Slavonska šuma, Tena i dr. Umro je 21. kolovoza 1906. u
Koprivnici.

FERDO ŠIŠIĆ

Rođen je 9. ožujka 1869. godine u
Vinkovcima. U Beču i Zagrebu je studirao
povijest i geografiju,
1900. godine doktorirao je povijest. Radio je
kao profesor u gimnazijama u Gospiću,
Osijeku i Zagrebu, a od 1909. do 1939.

godine bio je redoviti profesor na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.
Od 1910. godine redoviti je član JAZU-a. Bio je i politički aktivan te
je na listi Hrvatsko-srpske koalicije izabran za zastupnika kotara
Vinkovci u Hrvatskom saboru (1908. godine). U znanstvenom je
radu najveći doprinos dao hrvatskoj medijavelistici, napisao je niz
rasprava i studija, a najznačajnijim njegovim djelom smatra se
„Povijest Hrvata u vrijeme narodnih vladara“, izdana 1925. godine.
Umro je u Zagrebu 21. siječnja 1940. godine.

IVAN KOZARAC

Rodio se 8. veljače 1885. godine u
Vinkovcima. Ovdje je završio pučku školu,
a drugi razred gimnazije napušta zbog
negativne ocjene iz hrvatskog jezika. Iako

OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

je bio bolestan, odlazi u vojsku u kojoj postaje kaplar. U svijet
književnosti ulazi sa 17 godina. Za života izdaje samo jednu knjigu,
novele Slavonska krv, a ostale su mu knjige (roman Đuka Begović,
Izabrane pripovijetke, Pjesme i Autobiografija) objavili prijatelji
nakon njegove smrti. U svojim djelima piše o Slavoniji koja
propada u gospodarskom i moralnom pogledu. Traži uzroke te
propasti u raspojasanoj slavonskoj krvi. Izmučen tuberkulozom,
umire 16. studenog 1910. u svojoj rodnoj kući na Krnjašu.

VANJA RADAUŠ

Bio je kipar, slikar i književnik. Rođen je u
Vinkovcima 1906. godine gdje je pohađao
osnovnu i srednju školu. Kiparstvo je
studirao na Akademiji u Zagrebu gdje je od
1945. do 1969. godine redoviti profesor. Od
1947. godine član je HAZU-a. Kao jedan
od 4 predstavnika Jugoslavije sudjelovao je

1950. godine na Venecijanskom bijenalu. Najpoznatija su mu djela
Tifusari, Panopticum croaticum, Čovjek i kras, Krvavi fašnik i dr.
Iako je poznatiji kao predstavnik likovne umjetnosti, značajna je
djela ostvario i u književnosti. Za života su mu objavljene dvije
zbirke pjesama (Slavonijo, zemljo plemenita i Kosilica vremena) i
poema Requiem za tifusare. Posmrtno je objavljena knjiga njegove
nepoznate rukopisne proze Buđenje snova. Umro je 24. travnja
1975. godine u Zagrebu gdje je i pokopan

O OSNOVNOJ ŠKOLI IVANA MAŽURANIĆA VINKOVCI

VI. osnovna škola u Vinkovcima osnovana je 1964. godine odlukom Skupštine općine Vinkovci pod nazivom VI. osnovna škola u Vinkovcima. Za nju je prenamijenjen prostor u izgradnji koji je prvotno bio planiran i projektiran za gradsku praonicu i kemijsku čistionicu. Škola je započela radom u nastavi 1. rujna 1964. godine, ali u prostorima drugih škola jer prilagodba školske zgrade još nije bila završena. Prvu školsku godinu OŠ Ivana Mažuranića upisalo je i pohađalo 536 učenika u 14 odjela, imala je 17 djelatnika u nastavi, tri spremačice i jednog tajnika škole. Svečana sjednica i otvorenje školske zgrade bilo je 1. ožujka 1965. godine. Tada je rješenjem Skupštine općine Vinkovci škola dobila naziv Osnovna škola „Ivan Mažuranić“, Vinkovci.

Dugi niz godina škola je djelovala u neprikladnom prostoru (koji od samog svog projektiranja nije bio namijenjen za školsku zgradu) i s tom su se činjenicom djelatnici i vodstvo škole nosili najbolje što su mogli. Školska je zgrada u početku bila bez školskog igrališta i kuhinje, ali su se tijekom godina i ti nedostaci ispravili te je 1973. godine svečano otvoreno školsko igralište, a nešto kasnije je uređen i prostor u kojemu je bila školska kuhinja. Ostali su uvjeti rada u OŠ Ivana Mažuranića bili na visokoj razini – škola je od svog osnutka

pa sve do danas opremljena najsuvremenijim nastavnim sredstvima i pomagalicama. Vjerujući kako su za kvalitetan rad nužno potrebna kvalitetna sredstva, u opremanje škole ulagala su se značajna sredstva. Nastavni kadar naše Škole uvijek su činili vrsni pojedinci koji su ulagali i više nego se od njih očekivalo kako bi učenicima škole omogućili što kvalitetnije uvjete školovanja. Od samih početaka unutar škole djeluju različite skupine slobodnih aktivnosti, uz uobičajene skupine poput literarnih, plesnih, likovnih, dramskih, sportskih skupina, školskog zbora, novinarske grupe i sl. nastojimo svojim učenicima pružiti i sadržaje koje nemaju sve škole. Tako, primjerice, u školskoj godini 1980./1981. u školi djeluje Klub fonista, telegrafista i konstruktora (Radio-klub) pa su se radiovezisti sastajali tri puta tjedno i ostvarili niz kontakata s radioklubovima u zemlji i inozemstvu, što je bilo neobično za osnovnoškolski uzrast učenika. Također je prvi put ustrojeno natjecanje iz poznavanja prometne kulture: „Što znaš i kako se ponašaš u prometu“, a obrazovanje iz tog područja njeguje se i danas. Te je godine započela i suradnja s Filozofskim fakultetom u Osijeku (tada Pedagoški fakultet) koja se ostvarivala na način da su studenti tog fakulteta upućivani na pedagošku praksu u našu školu. U posljednjih nekoliko godina škola je imala lutkare, debatni klub, filmski klub, učenici se intenzivno bave ekologijom i humanitarnim radom te stječu praktične vještine kroz fotografiranje, vezenje i izradu različitih predmeta za svakodnevnu uporabu. U školi je iznimno aktivno i Vijeće učenika koje svojim radom nastoji posredovati između učenika i vodstva Škole kada je to potrebno te obogaćuje

OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

život Škole različitim aktivnostima i događajima na koja se ostali učenici uvijek rado odazovu i u njima sudjeluju.

Svoje najteže dane OŠ Ivana Mažuranića proživljava u vrijeme Domovinskog rata.

Već u svibnju 1991. događala se „balvan revolucija“, Srbi su blokirali prilaz u Vinkovce iz pravca naselja Mirkovci, a u Borovu Naselju ubijeno je dvanaest hrvatskih redarstvenika-policajaca. Djelatnici škole su vrećama pijeska zaštitili ulaz u školu i prozore u prizemlju

školske zgrade. Sva trajna dokumentacija i vrijednosti, kao i AV sredstva, spremljeni su i zaštićeni. Već krajem svibnja na posao u školu više nisu dolazili neki djelatnici. Silovit napad na Vinkovce izvršen je 26. kolovoza 1991. godine. Škola je više puta izravno pogođena u rujnu iste godine. Zbog ratnih razaranja, nastava u školskoj godini 1991./1992. nije započela u rujnu, nego 24. lipnja 1992. godine, a trajala je do 15. kolovoza iste godine. Nastavu su također pohađali i prognanci iz okupiranih mjesta. 32 učenika 8. r. naše škole pohađala su nastavu u Cerni, a neki su naši učenici u pratnji pedagoginje Ivke Klepić otišli u veljači 1992. godine Ernendingen u Njemačku.

Neki su bivši učenici škole položili svoj život za domovinu u Domovinskom ratu, a oni su:

1. Đuro Sabo, rođ. 1958.
2. Dražen Bukna, rođ. 1964.
3. Tvrtko Krešić, rođ. 1965.
4. Josip Sebauer, rođ. 1967.
5. Tomica Hasel, rođ. 1967.
6. Željko Turkalj, rođ. 1965. – nestao

7. Ivica Higl, rođ. 1970.

Valja napomenuti kako je ratom uništeno bilo školsko dvorište, igrališta, učenička svlačionica i dio školske zgrade. Uništene su stative, koševi i dio nastavnih sredstava. Stoga je škola dobila financijska sredstva od Ministarstva te je iste godine nadozidan tavan na školskoj zgradi i postavljena drvena krovna konstrukcija s limenim krovom. U obnovi škole pomogle su i donacije gradova iz Njemačke i Švedske.

U školskoj godini 1992./1993. nastava je organizirana u petodnevnom nastavnom tjednu s dvije radne subote za VI., VII. i VII. razred, a redovna nastava odvijala se u tri smjene. Školski sat trajao je 35 minuta. Razlog triju smjena i 10 minuta kraćeg školskog sata bio je nedostatak školskog prostora. Školske godine 1999./2000. proslavljena je 35-a obljetnica škole svečanim programom u Gradskom kazalištu Joza Ivakić. Upriličena je izložba učeničkih radova i fotografija iz povijesti škole i tiskana je monografija. S osuvremenjivanjem nastavnog procesa, Škola se uključuje u obilježavanje važnijih datuma. Osim Dana kruha obilježen je i Dan planeta Zemlje kao tematski dan. Na ovaj način nastoji se što više uključiti roditelje i stručne osobe u život Škole. Naši učenici sudjeluju i u utrci Memorijal dvanaest redarstvenika te postižu zavidan uspjeh. Također se puno čini i na napredovanju učitelja. Potreba za izgradnjom nove školske zgrade je sve izraženija jer postojeća zgrada ne može pratiti potrebe učenika i učitelja. Školske godine 2004./2005. izrađen je idejni projekt za izgradnju nove školske zgrade. Sama ideja ulijevala je nadu i djeci i učiteljima za nove i bolje uvjete rada. Izgradnja nove školske zgrade započela je 2009. godine, a 16. siječnja 2012. godine ostat će mnogima u sjećanju jer smo tada započeli s radom u novoj školi i konačno je organizirana nastava u dvije smjene.

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

Školska zgrada suvremeno je uređena, ima školsku kuhinju, manju školsku dvoranu, sportska igrališta i cvjetnjake. Učionice su opremljene svim potrebnim sredstvima:

stropnim projektorima, računalima, zidnim panoima, vješalicama za odjeću i TV-prijenosnicima. Na hodnicima su postavljeni garderobni ormarići i klupe za sjedenje. Zgrada ima dizalo kao i staklom ograđeni vrt. U središtu zgrade na katu nalazi se suvremeno uređena školska knjižnica s više od 5000 knjiga u kojoj učenici rado borave tijekom odmora. U holu škole, podno stubišta, često se odvijaju razna obilježavanja, proslave i predavanja.

2013. godine bili smo domaćini županijskog Natjecanja iz biologije, županijske Smotre zborova za osnovne i srednje škole i državnog Natjecanja iz njemačkoga jezika za osnovne i srednje škole. Školske godine 2012./2013. škola se uključila u europski projekt Comenius „More trees? Yes please!“ u trajanju od dvije godine. Ovim međunarodnim projektom učenici i učitelji steći će neka nova iskustva u svome radu i poraditi još više na ekološkoj svijesti u lokalnoj zajednici.

Razvijajući u svojih učenika zdrav natjecateljski duh rado sudjelujemo u svim natjecanjima namijenjenima učenicima osnovnih škola. Od 1990. do danas županijski smo prvaci bili u različitim

OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

sportskim disciplinama – atletika, streljaštvo, stolni tenis, tenis, odbojka, košarka, a sudjelovali smo i na državnim natjecanjima u trčanju i odbojci. Ostvarili smo značajna postignuća i kroz natjecanja u znanju – županijski smo prvaci i sudionici državnih natjecanja u istom vremenskom razdoblju (1990. do danas) bili u poznavanju hrvatskog jezika, njemačkog jezika, matematike, engleskog jezika, povijesti, kemije i informatike. Naši su učenici gotovo svake godine u nekom od izraza (dramskom, novinarskom, literarnom) među najboljim predstavnicima županije predloženi za državnu smotru LiDraNo te su često puta i pozivani na državnu Smotru. Učenici skloni likovnom izražavanju sudjeluju u smotri LIK gdje su im radovi u nekoliko navrata upućeni na državnu razinu, a zapažene rezultate ostvaruju i na Međunarodnom dječjem festivalu u Šibeniku. Školski je zbor redoviti sudionik zborskih natjecanja i dobitnik nekoliko zlatnih i srebrnih plaketa državnog Natjecanja hrvatske glazbene mladeži.

Vrstan rad učitelja ne ogleda se samo u uspjesima na natjecanjima, nego i u njihovom profesionalnom razvoju te s ponosom ističemo kako u našoj školi radi čak 17 učitelja-mentora i 2 učitelja-savjetnika. U OŠ Ivana Mažuranića vjerujemo kako svatko može postići izvrsnost u nekom području, učitelji se trude svojim primjerom pokazati učenicima kako se uvijek može naučiti i postići nešto više, a od svojih učenika očekujemo da teže istom cilju – biti najbolja verzija sebe.

HIMNA I LOGO ŠKOLE

Logo škole osmislile su učenice Laura Božić i Lana Lukadinović. Sastoji se od velikih slova OŠ koja se prožimaju, slovo Š ima oblik vrpce na kojoj je ispisano ime škole te godina nastanka. U središnjem dijelu loga (koji je uokviren isprepletenim slovima OŠ) nalazi se otvorena knjiga kao simbol učenja i škole te pero koje simbolizira književnika Ivana Mažuranića. Na knjizi je žuti romb kao simbol sa zastave grada Vinkovaca. Logo je plave i žute boje koje predstavljaju Bosut (plava) pored kojeg je sagrađena prva zgrada OŠ Ivana Mažuranića te grad Vinkovce (žuta).

Himna 6. škole z. Šimunović

1. Mo - ja je sko - la je - dna ve - li - ka ku - ća gdje sva - ko - ga ju - tra o - pet i - zno - va
do - la - ze gu - mi - ce o - lo - vke knji - ge što spa - va - ju u na - šim to - rba - ma. Ma - da
će - ka nas na - po - ran da - n, al' je - dna mi - sa - o sto - ji u gla - vi: o - vo
pro - la - zi br - zo ka - o sa - n i pi - tam se gdje su o - ni da - ni?
2. Što sve u školi naučiti možeš,
kolikim se čuditi stvarima.
Prijatelja imati u dobru i zlu,
naći tajnu ljubav iz razreda.
Mada čeka nas...
sr - cu i u je - dnoj sko - li što Ma - žu - ra - ni - ća no - si i - mel'

Comerich © 2016

UČENICI O SVOM GRADU, SVOJOJ SLAVONIJI

Gotovo izumrlo zanimanje svatovskog veseljaka Strast ili posao

„Jede, pije i očima šara,
to je čajo, bečarina prava“

- Slavonska se tradicija otima zaboravu

U Slavoniji nema prave svadbe bez čaje koji je zapravo najvažnija osoba uz mladence za ceremoniju proslave vjenčanja. Iako ih današnje vrijeme sputava, ovi ljudi čuvaju hrvatsku tradiciju i u isto vrijeme zabavljaju oko 100 do 500 ljudi. Oni su svoju strast pretvorili u posao. Čaje organiziraju svadbenu slavlje po željama mladenaca. Ovaj manje poznat hobi ili zanimanje suočava se s ozbiljnim problemom smanjivanja stanovništva kao i straha mladih od upuštanja u brak te nezanimanja za tradicijske običaje, dok je u prošlosti biti čajo bilo jako cijenjeno. Nekim čajama je ovo samo izvor dodatnog prihoda, no većina to radi iz strasti i ljubavi prema povijesnoj baštini svoga kraja.

- Potrebno je imati posebne vrline

Nema škole za ovo zanimanje, već se uči pozornim promatranjem starijih i iskusnijih čaja. Pravi čajo mora biti otvoren, duhovit, treba znati primiti šalu na svoj račun i uveseliti uzvanike svadbe. Jednom riječju mora svu svoju energiju prenijeti na uzvanike. Svoje slobodno vrijeme on koristi u plemenite svrhe, žrtvujući ponekad i svoje zdravlje, samo kako bi razveselio svatove. I ne žali za tim zbog osjećaja zadovoljstva jer je nekome uljepšao „poseban dan“. Zato i opće raspoloženje na svadbi ovisi o čajinim kvalitetama. Ulogu čaje na sebe su od davnina preuzeli muškarci. Još u osmansko doba čauš, drugo ime za čajju, bio je bubnjar koji naglašava obavijesti.

Tijekom vremena su čauši - čaje, glasni i odlučni ljudi, traženi da vode svadbenu slavlja u područjima današnje Slavonije i Bosne koje su tada bile pod osmanskom vlašću.

Čajo je naziv karakterističan za područje Slavonije i najčešće korišten, a koriste se još i nazivi: čauš, čavo, kapetan, čale, oberšicer, ceribaša, buljubaša, barjaktar, vrtpicera, gonikobila, pušikobila i mnogi drugi nazivi nastali prema vrlinama čaja.

- Iz razgovora s pravim čajom

Kako bih više saznao o tome zanimanju, razgovarao sam s Ivanom Vujevom, čajom iz Vinkovaca. Zanimalo me kako se odlučio biti čajo i saznao sam da na prvoj svadbi nije zapravo ni bio čajo. Prisjeća se da je na njoj bio kum, no počeli su ga zbog izrazito zabavljačkoga karaktera zvati bliski prijatelji da im na svadbama bude čajo. Njegova sjećanja sežu na početke kada je prvi puta službeno bio čajo. Tada još nije nosio narodnu nošnju, ali je ponosan što je imao šešir i sjekiricu. Ipak je njegova strast za tim zanimanjem potrajala i do danas tako da je kroz 15-ak godina bio čajo 200-tinjak puta.

Na pitanje bavi li mu se itko iz obitelji tim zanimanjem i gdje je naučio biti čajo odgovara:

-Škole za čajju nema, a u obitelji mi se nitko nije bavio „očajavanjem“ po svatova. To vas zapade, jednostavno strefi vas, i ne dade se otest od vas, a morate to volit. Jednostavno vas ljudi zovu, a vi nemate više izgovora i tako od svatova do svatova, od subote do subote, iz godine u godinu.

- Odgovornost za ceremoniju nose jedna ramena

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

Čajo Ivan pripada još uvijek mlađoj dobnoj skupini i vrlo je mlad zakoračio u taj svijet, premda su čaje uglavnom stariji muškarci. Približio mi je ulogu čaje na svadbi:

-Čajo je na početku zadužen za odlazak po kuma, formira kolonu, kad se ide kod mlade, pomaže pri „kupovini“ mlade, pazi da se nigdje ne zakasni, a pogotovo ne u crkvu. Pomaže da se svi gosti smjeste, najavljuje sva zbivanja u svatova, izvikuje dar, moli prije večere, pomaže fotografu, govori tko pleše s mladom, nadgleda ređuše, kujnu, svirača i mladence. Čajo vam je svatovski „MC (master of ceremony)“ da me mladi razumiju.

Kako na slavonskim svadbama običaji nalažu da uzvanici dobivaju razne uloge, a mnogi znaju biti i u nošnjama, zanimalo me kako prepoznati čaju, na što moj sugovornik započinje stihovima bećarca:

-To je barem lako . „Jede, pije i očima šara, to je čajo, bećarina prava“. Pravi čajo mora uz sebe imati čaturicu rakije, sikiricu ili čulu, šešir s fazanovim perjem te na sebi nositi nošnju svoga kraja: rajtozne, opanke ili čizme, fusekle, reklju, tkanicu, čaušku torbicu sa slanim unutra za „kad se ogladni“.

- „Sve se čaje okupiše“

Saznao sam da službena udruga ne postoji, ali da se svake godine na Mladi Uskrs, pod okriljem KUD-a „Ivan Goran Kovačić“ iz Ivankova, okupe sve čaje vinkovačkoga kraja na manifestaciji „Sve se čaje okupiše“. Mirela Klarić, članica KUD-a „Ivan Goran Kovačić“, kaže da se ova proslava održava već 16 godina u Ivankovu. Njeguju se slavonski svadbeni običaji, pjesme i plesovi, ali najviše je usmjerena na očuvanje lika i djela čaje. U programu sudjeluju KUD-ovi iz Slavonije, ali i ostalih dijelova Hrvatske, pjevačke skupine, kreativci i obrtnici kojima je tradicija inspiracija i naravno čaje, ne samo iz Ivankova nego i iz drugih mjesta.

-Svaki od njih na svom prvom predstavljanju ivankovačkoj publici govori o osobitostima čavovanja u svome mjestu: odjeći, običajima,

OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

zanimljivim zgodama i sl., a na svakoj je sljedećoj zanimaciji drag i rado viđen gost. Obzirom na to da su suvremeni svatovski trendovi takvi, da je u svatovima sve manje mjesta za tradiciju, time i za čaje, naš je KUD smatrao kako bi se tako važan lik slavonske tradicijske kulture morao očuvati barem kroz ovu prigodnu godišnju priredbu.- objašnjava Mirela Klarić.

Ova manifestacija ima svoga domaćina čaju Paška Barunčića, ujedno i rekordera u broju čavovanja na svadbama.

- „Ne daj Bože da nam umre čajo...
'ko bi, čajo, za tobom nabrajo?“

Unatoč smanjenju broja čaja sumnjam da će ta tradicija izumrijeti jer još uvijek ima mladih koji vole svoje običaje, mladih kojima nije teško biti bećar ni onda kad treba podciknuti stihove dvosmislenih bećaraca. Ivankovčani su tu tradiciju oteli zaboravu kroz okupljanje čaja i dali im zadatak da smišljaju nove zgode kojima će se predstaviti, a možda se nekom mlađem bećaru posreći narednih godina da osvoji titulu rekordera u broju čavovanja.

Filip Vujeva (2015. g.)

BILTEN XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA, Vinkovci, 25.-27. 4. 2016.

TAMO

Tamo gdje Bosut teče,
tamo gdje rakija se peče,
gdje lampa nasred grada gori,
a tamburica šorom ori
-tamo su Vinkovci moji.

Tamo gdje se prostiru ravnice,
tamo gdje pjevaju žice,
gdje kočijaš juri kroz prašnjav put,
a žito se zlati kao dukat žut
-tamo su Vinkovci moji.

Tamo gdje oduvijek se teško radi,
tamo gdje hrast se i jablan sadi,
gdje ljudi žive od znoja svog,
a najviše se vole zemlja i Bog
-tamo su Vinkovci moji.
Kristian Šoštar (2010. g.)

SLAVONIJO MOJA

OŠ Ivana Mažuranića Vinkovci

Svitanje, nad beskrajnom ravnicom budi se zora.
Lepršavi oblaci kroz hrastove krošnje lete,
A onda izroni zrela, žuta dunja iz zelenog mora,
Vječnim žarom ljubi Zemlju, svoje milo dijete.
Otoci hrastovih šuma, procvalih livada i polja punih zlatnog sjaja
Nasukani među plodnim močvarama i sporim rijekama
Isctavaju prekrasan mozaik zemaljskog raja
Jednostavan, a jedinstven, kao na starim umjetničkim slikama.
Otvorim oči i pogledam taj kraj i ljude oko sebe,

Mnoštvo života i boja, plodnih voćnjaka i vinograda,
Opije me miris pečenog kruha, kulena i pjev zebe.
Jablane gledam u njihovoj visini i traktore, zadimljene u prašini,
A srce mi pjeva sretno u nizini.
Ana Kiš (2010.)

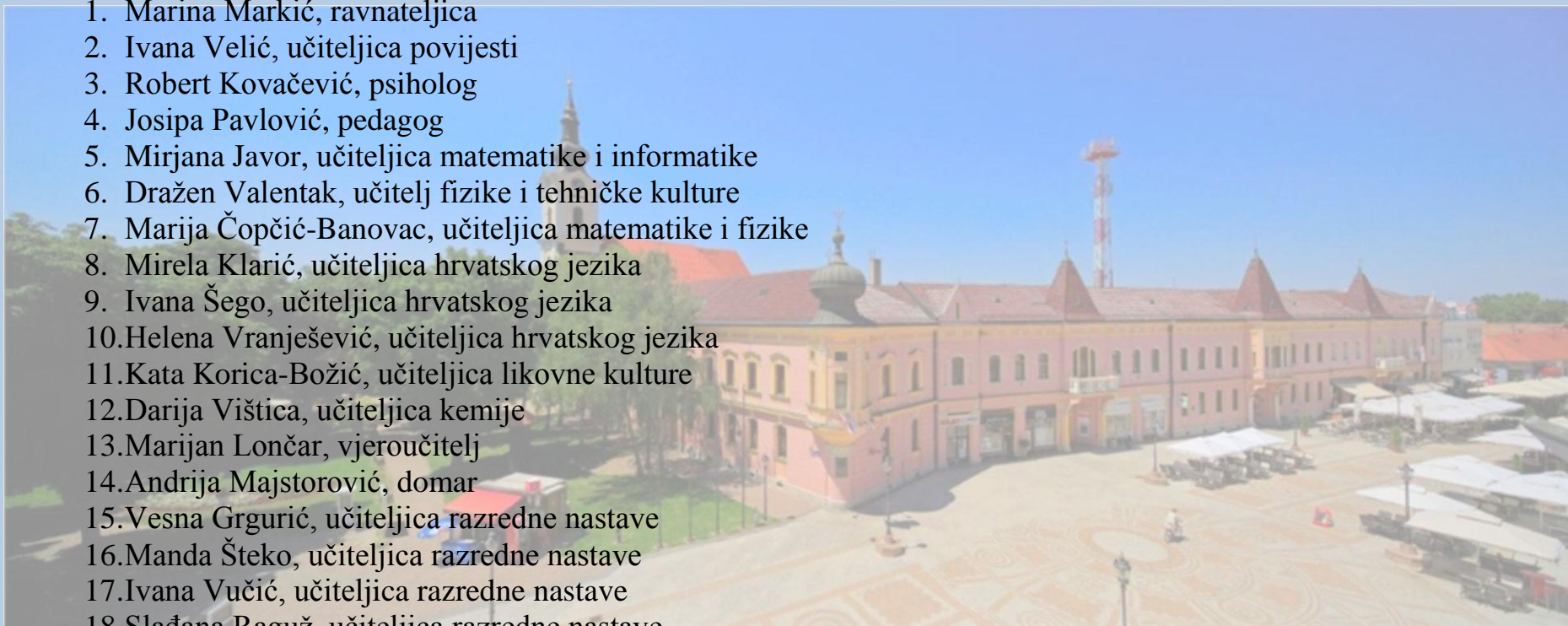
POPIS ČLANOVA DRŽAVNOG POVJERENSTVA

1. Sonja Bančić, prof., OŠ Stoja, Pula
2. Marija Bilokapić, prof., OŠ Antuna Mihanovića, Osijek
3. Franjo Čičak, prof., AZOO, podružnica Osijek, Osijek, tajnik Državnog povjerenstva
4. Katarina Domljanović, prof., V. gimnazija „Vladimir Nazor“, Split
5. Hrvoje Drvenkar, prof., Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti, Virovitica
6. Katarina Hlobik, prof., OŠ Ivana Brnjika Slovaka, Jelisavac
7. Anita Hršak, prof., OŠ „Grigor Vitez“, Osijek
8. Jelena Jakovljević, prof., Gimnazija „Matija Mesić“, Slavonski Brod
9. Hrvoje Knežević, prof., OŠ Višnjevac, Osijek
10. Ivana Matoković, prof., Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti, Zagreb
11. Silvija Mrkonjić, prof., SŠ „Jure Kaštelan“, Omiš
12. Mario Peranić, prof., NCVVO, Zagreb
13. Zrinka Racić, prof., OŠ Ivana Brlić Mažuranić, Strizivojna
14. dr. sc. Gordan Ravančić, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, predsjednik Državnog povjerenstva
15. Helena Sakoman, prof., OŠ „Tin Ujević“, Osijek
16. Zdravko Samac, prof., Tehnička škola, Virovitica
17. Jelena Šilje Capor, prof., OŠ Marina Držića, Dubrovnik
18. Valerija Turk – Presečki, prof., Gimnazija Daruvar, Daruvar
19. dr. sc. Jasna Turkalj, Hrvatski institut za povijest, Zagreb
20. Ivana Velić, prof., OŠ Ivana Mažuranića, Vinkovci
21. Svjetlana Vorel, prof., V. gimnazija, Zagreb

ČLANOVI ŠKOLSKOG ORGANIZACIJSKOG ODBORA

1. Marina Markić, ravnateljica
2. Ivana Velić, učiteljica povijesti
3. Robert Kovačević, psiholog
4. Josipa Pavlović, pedagog
5. Mirjana Javor, učiteljica matematike i informatike
6. Dražen Valentak, učitelj fizike i tehničke kulture
7. Marija Čopčić-Banovac, učiteljica matematike i fizike
8. Mirela Klarić, učiteljica hrvatskog jezika
9. Ivana Šego, učiteljica hrvatskog jezika
10. Helena Vranješević, učiteljica hrvatskog jezika
11. Kata Korica-Božić, učiteljica likovne kulture
12. Darija Vištica, učiteljica kemije
13. Marijan Lončar, vjeroučitelj
14. Andrija Majstorović, domar
15. Vesna Grgurić, učiteljica razredne nastave
16. Manda Šteko, učiteljica razredne nastave
17. Ivana Vučić, učiteljica razredne nastave
18. Slađana Raguž, učiteljica razredne nastave

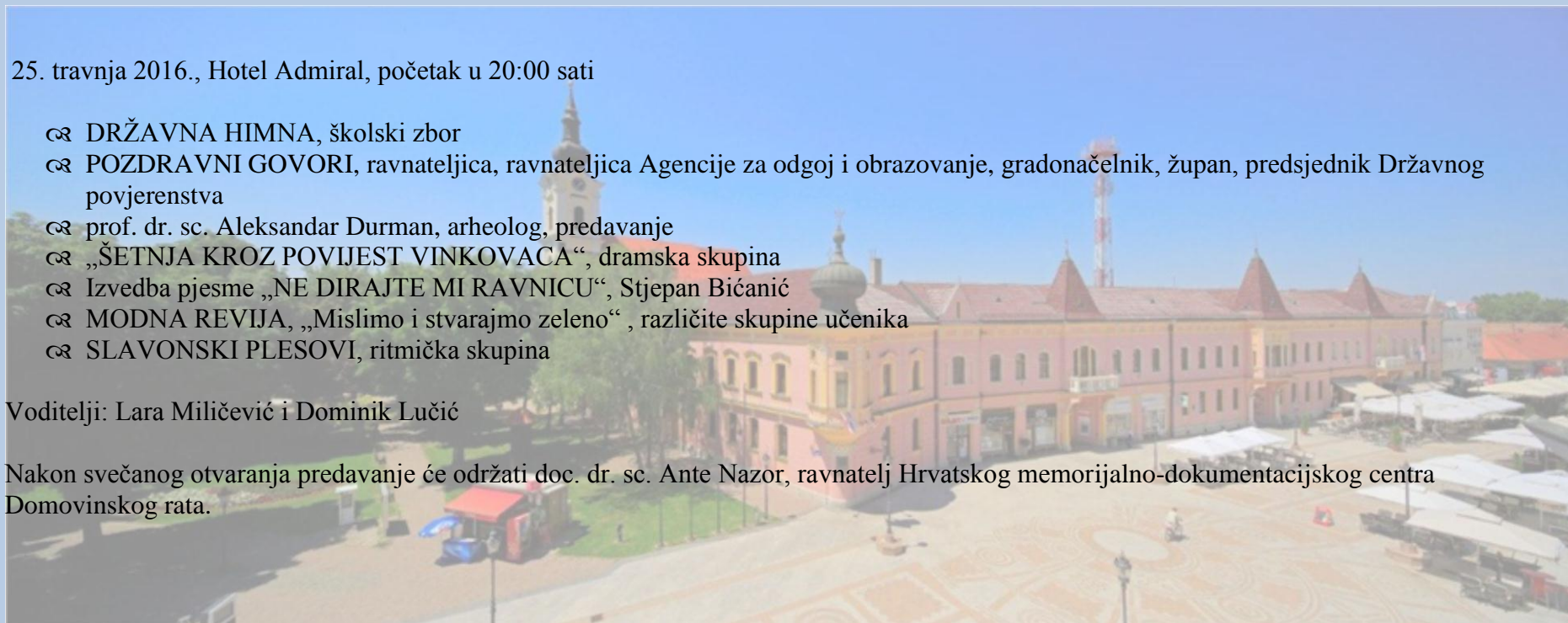
PROGRAM SVEČANOG OTVARANJA

25. travnja 2016., Hotel Admiral, početak u 20:00 sati

- ☞ DRŽAVNA HIMNA, školski zbor
- ☞ POZDRAVNI GOVORI, ravnateljica, ravnateljica Agencije za odgoj i obrazovanje, gradonačelnik, župan, predsjednik Državnog povjerenstva
- ☞ prof. dr. sc. Aleksandar Durman, arheolog, predavanje
- ☞ „ŠETNJA KROZ POVIJEST VINKOVACA“, dramska skupina
- ☞ Izvedba pjesme „NE DIRAJTE MI RAVNICU“, Stjepan Bičanić
- ☞ MODNA REVIJA, „Mislimo i stvarajmo zeleno“, različite skupine učenika
- ☞ SLAVONSKI PLESovi, ritmička skupina

Voditelji: Lara Miličević i Dominik Lučić

Nakon svečanog otvaranja predavanje će održati doc. dr. sc. Ante Nazor, ravnatelj Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata.

PROGRAM XVII. DRŽAVNOG NATJECANJA IZ POVIJESTI Vinkovci, 25. – 27. travnja 2016.

25. travnja (ponedjeljak) 2016.

dolazak sudionika u poslijepodnevним satima u hotel Admiral

18,30 – 19,30 *večera*

20,00 – 21,30 Svečano otvaranje natjecanja i predavanje dr. sc. Ante Nazora

26. travnja (utorak) 2016.

7,00 – 8,00 doručak

8,00 – 8,30 **Dolazak učenika za pisane radove iz hotela do škole Ivana Mažuranića**

8,30 – 8,45 **Smještaj natjecatelja u učionice**

8,45 – 9,00 **Čitanje uputa i ispunjavanje obrazaca za zaporku**

9,00 - 10,00 Pisanje testova

8,30 – 9,00 **Izvlačenje redoslijeda za istraživačke radove i prebacivanje radova na računalo**

9,00 – 15,00 Obrana istraživačkih radova u hotelu Admiral (Mala dvorana)

10,00 – 11,00 **Povratak učenika iz škole Ivana Mažuranića u hotel**

11,30 – 13,00 **Ručak**

13,00 – 18,00 **Odlazak na Vučedol (vodi prof. dr. sc. Aleksandar Durman) i u Vukovar**

18,00 – 19,30 **Privremeni rezultati, žalbeni postupak i obrazloženje radova**

19,30 – 21,00 **Večera**

21,00 Objava službenih rezultata

27. travnja (srijeda) 2016.

7,00 – 8,00 **Doručak**

8,00 – 10,30 **Terenska nastava – povijest Vinkovaca**

11,00 - 12,00 **Proglašenje pobjednika, uručivanje nagrada i svečano zatvaranje**

12,00 – 13,00 **Ručak**

13,30 Odlazak sudionika autobusima kući

TAJNIK DRŽAVNOG NATJECANJA: viši savjetnik Franjo Čičak, prof.

POPIS UČENIKA I MENTORA

KATEGORIJA: PISANA PROVJERA ZNANJA – 7. RAZRED

Rb.	Ime i prezime učenika	Ime škole	Mjesto	Broj županije	Ime i prezime mentora
1.	Luka Raić	OŠ Domovinske zahvalnosti	Knin	15	Davor Podrug
2.	Valerija Dominić	OŠ Goričan	Goričan	20	Melita Sečan- Hrastić
3.	Jona Doring	III. OŠ Čakovec	Čakovec	20	Tomica Hlapčić
4.	Antonija Matraković	OŠ Antuna Kanižlića	Požega	11	Goran Đurđević
5.	Karolina Kovačević	OŠ Braća Seljan	Karlovac	4	Stanko Vladić
6.	Armando Gabiel Skoko	OŠ Tituš Brezovački	Zagreb	21	Slavica Pervan
7.	Antonio Jurić	OŠ Franje Serta	Bednja	5	Danijela Ciglar
8.	Martin Zelić	OŠ Svete Ane	Osijek	14	Hrvoje Pavić
9.	Klara Razum	OŠ Ljubo Babić	Jastrebarsko	1	Nikola Balaško
10.	Luka Novaković Bobanac	OŠ Augusta Cesarca	Zagreb	21	Ljiljana Jambor
11.	Lucija Pejković	OŠ Brajda	Rijeka	8	Maja Mishaze
12.	Andrej Čizmarević	OŠ Fran Franković	Rijeka	6	Nera Malbaša Kovačić

KATEGORIJA: PISANA PROVJERA ZNANJA – 8. RAZRED

Rb.	Ime i prezime učenika	Ime škole	Mjesto	Broj županije	Ime i prezime mentora
1.	Karla Movre	OŠ „Vladimir Nazor“	Duga Resa	4	Nikolina Tržok Boldin
2.	Antonio Pavešković	OŠ Majstora Radovana	Trogir	17	Marijana Šimić
3.	Bruno Radešić	OŠ Voltino	Zagreb	21	Maja Sučević
4.	Marta Bandur	OŠ Augusta Šenoa	Zagreb	21	Marjanca Ladika
5.	Filip Kralj	OŠ Braća Ribar	Sisak	3	Tomislav Turhalj
6.	Ines Maroković	OŠ Ante Starčevića	Viljevo	14	Ana Kinjerovac
7.	Lucija Flamić	OŠ „August Harambašić“	Donji Miholjac	14	Jelena Šarčević
8.	Domagoj Ladić	OŠ Vladimir Nazor	Đakovo	14	Tomislav Češnik
9.	Pavel Zrnić	OŠ Frana Galovića	Zagreb	21	Mirko Mojzeš
10.	Vukšić Erik	OŠ Nedelišće	Nedelišće	20	Trupković Željka

KATEGORIJA: PISANA PROVJERA ZNANJA - UČENICI PRVOG RAZREDA SREDNJE ŠKOLE

Rb.	Prezime i ime učenika	Ime škole	Mjesto	Broj županije	Prezime i ime mentora
1.	Grujić Ostojić, Petra Dunja	V. Gimnazija	Zagreb	21	Vorel, Svjetlana
2.	Imbrišak, Josip	Gimnazija Bjelovar	Bjelovar	7	Štimac, Melita
3.	Majhut, Lana	V. Gimnazija	Zagreb	21	Vorel, Svjetlana
4.	Marcijuš, Iva	Gimnazija Josipa Slavenskog	Čakovec	20	Mutvar, Verica
5.	Neumann, Ivan	Srednja škola Jastrebarsko	Jastrebarsko	1	Vreš, Goran
6.	Varga, Lana	Gimnazija Fran Galović	Koprivnica	6	Trnski, Gordana
7.	Miličević, Dominik	Isusovačka klasična gimnazija	Osijek	14	Šimičić, Alen
8.	Kantolić, Marija	Gimnazija Antuna Gustava Matoša	Zabok	2	Petrač, Božica
9.	Kauzlarić, Barbara	Gimnazija Matija Mesić	Slavonski Brod	12	Ramšak, Ana
10.	Glavica, Mihaela	Srednja škola Ivanec	Ivanec	5	Pavić, Branka
11.	Riljin, Marko	III. Gimnazija Split	Split	17	Križanović, Neda
12.	Kunac, Lovre	Prirodoslovno-tehnička škola Split	Split	17	Čičmir-Vestić, Gordana
13.	Šop, Luka	Klasična gimnazija Zagreb	Zagreb	21	Kapetanović, Marina

KATEGORIJA: PISANA PROVJERA ZNANJA - UČENICI DRUGOG RAZREDA SREDNJE ŠKOLE

Rb.	Prezime i ime učenika	Ime škole	Mjesto	Broj županije	Prezime i ime mentora
1.	Krivić, Antonio	III. Gimnazija Split	Split	17	Krnić, Nikica
2.	Vrvilo, Petar	Gimnazija Antuna Vrančića	Šibenik	15	Đurić, Neven
3.	Čanžar, Klara	Srednja škola Ivanec	Ivanec	5	Bolčević, Milena
4.	Pugar, Dora	Srednja škola Zlatar	Zlatar	2	Ljubić, Dražen
5.	Havliček, Barbara	Srednja škola Augusta Šenoa	Garešnica	10	Prodanić, Milka
6.	Pozderac, Dominik	Srednja škola Jastrebarsko	Jastrebarsko	1	Vreš, Goran
7.	Tokić, Antea	I. Gimnazija Split	Split	17	Dukan, Jurica
8.	Petelin, Nikol	Srednja škola Vladimir Nazor	Čabar	8	Marijanović, Lovorka
9.	Mihaljević, Marija	NKG Zagreb	Zagreb	21	Matoković, Ivana
10.	Ivanda, Marko	V. Gimnazija Zagreb	Zagreb	21	Došlić-Rendulić, Vlatka
11.	Zidarić, Marko	Srednja škola Čakovec	Čakovec	20	Talan, Andreja

KATEGORIJA: PISANA PROVJERA ZNANJA - UČENICI TREĆEG RAZREDA SREDNJE ŠKOLE

Rb.	Prezime i ime učenika	Ime škole	Mjesto	Broj županije	Prezime i ime mentora
1.	Dadić, Ružica	Gimnazija Županja	Županja	16	Marković, Ana
2.	Škrlec, Borna	XV. Gimnazija	Zagreb	21	Gogić, Petar
3.	Prgić, Josip	Gimnazija Županja	Županja	16	Marković, Ana
4.	Svalina, Filip	XV. Gimnazija	Zagreb	21	Gogić, Petar
5.	Rubes, Filip	Srednja škola Jastrebarsko	Jastrebarsko	1	Vreš, Goran
6.	Blagojević, Jakov	IKG Osijek	Osijek	14	Šimičić, Alen
7.	Strmota, Lucija	Gimnazija Karlovac	Karlovac	4	Štranjgar, Snježana
8.	Samaržija, Nives	Srednja škola Ivanec	Ivanec	5	Pavić, Branka
9.	Verić, Vedrana	Gimnazija Antuna Vrančića	Šibenik	15	Paić, Jasminka
10.	Pavlović, Karlo	Srednja škola Zlatar	Zlatar	2	Ljubić, Dražen
11.	Vladić, Danica	VII. Gimnazija	Zagreb	21	Malčić, Hrvoje
12.	Sušanj, Sven	Prva sušačka gimnazija	Rijeka	8	Kršul, Zoran

KATEGORIJA: PISANA PROVJERA ZNANJA - UČENICI ČETVRTOG RAZREDA SREDNJE ŠKOLE

Rb.	Prezime i ime učenika	Ime škole	Mjesto	Broj županije	Prezime i ime mentora
1.	Rukavina, Luka	V. Gimnazija Zagreb	Zagreb	21	Rendulić-Došlić, Vlatka
2.	Zagorščak, Florijan	Gimnazija Matije Antuna Reljkovića	Vinkovci	16	Stuburić, Marija
3.	Jelkić, Ivan	IKG Osijek	Osijek	14	Šimičić, Alen
4.	Leš, Borna	V.Gimnazija Zagreb	Zagreb	21	Rendulić-Došlić, Vlatka
5.	Kučera, Edi	Gimnazija Beli Manastir	Beli Manastir	14	Sučić, Vjekoslav
6.	Mahmić, Adem	Srednja škola Mate Blažine	Labin	18	Gregorinić, Sanja
7.	Vidović, Ivan	IV. Gimnazija Marko Marulić	Split	17	Uglešić, Ivo
8.	Štefanec, Andrea	Srednja škola Ivanec	Ivanec	5	Maček, Mihaela
9.	Rasinec, Luka	Opća gimnazija Bjelovar	Bjelovar	7	Grgičin, Tereza
10.	Šibl, Kristijan	Klasična gimnazija	Zagreb	21	Grgić, Igor
11.	Kovač, Luka	Gimnazija Matija Mesić	Slavonski Brod	12	Delić, Zdenko
12.	Dujmović, Josip	SŠ Hrv. Kralj Zvonimir	Krk	8	Gordija, Marijan

KATEGORIJA: SAMOSTALNI ISTRAŽIVAČKI RADOVI

Naziv rada	Prezime i ime mentora	Prezime i ime učenika	Broj županije
Dvije vojske, a jedan grad	Trnski, Gordana, prof.	Mršić, Dora; Pavlek Emilija	6
Enigma srednjovjekovnog nalazišta u šumi Obrovi kod Grubišnog Polja	Vojvodić Andričević, Monika, prof.	Vršek ,Anamarija; Bistrički Kralj, Ivan	7
Rupnikova linija na području grada Bakra	Štrbac Bore, prof.	Mataić Alen; Žutelija Antonio	8
Uspon i pad Antuna Špišića	Grgić Novosel, Ana, prof.	Miseta, Lucija; Petrovčić, Karla	10
Došaštje njegova veličanstva cesara u Zadar	Artić, Igor, prof.	Gržan, Karlo; Miočić, Andrija	13
San Andrea između dva svjetska rata	Sačić, Irena, prof.	Bujas, Lucija; Dujić, Lucija	15
Viški pogrebni običaji	Roje, Ante, prof.	Udiljak ,Vinko	17
Zbrinjavanje gladne labinske djece za vrijeme Prvog svjetskog rata	Muškardin, Dijana, prof.	Zahtila, Nkolina; Katičić, Nikol	18
Kruh naš svagdašnji (kako su stari Dubrovčani osiguravali redovitu opskrbu žitom)	Korda Jurica, Kiti, prof.	Leho, Josipa	19
„Herojska moderna“- stambena gradnja kultura stanovanja u Ulici grada Vukovara u Zagrebu od 1945. do 1960	Kadović, Ana, prof.	Breka, Pavel; Hađina, Marko	Grad Zagreb
Spomen-park Dotrščina	Vrdoljak, Marica, prof.	Pekšić, Anamaria; Ištvan, Martina	Grad Zagreb

SPONZORI:

GRAD VINKOVCI

**SLAVONSKA NAKLADA
PRIVLAČICA**

**HRVATSKI INSTITUT ZA
POVIJEST**

**TURISTIČKA ZAJEDNICA
GRADA VINKOVACA**

**ARHEOLOŠKI MUZEJ
VUČEDOL**

**ARHEOLOŠKI MUZEJ
ZAGREB**

GRADSKI MUZEJ VINKOVCI

IZDAVAČKA KUĆA ALFA

